

نگاهی بر هنر پایه دهم و

چالش‌های روبرو

علی شریف کاظمی

دبیر هنر ناحیه ۴ آموزش و پرورش استان البرز

زیباشناختی از جمله مبانی هنرهای تجسمی. این امر محقق نمی‌شود مگر با وجود دبیران متخصص در دوره‌های پایین‌تر یعنی دوره اول متوسطه که دانش‌آموزان را بیشتر با مبانی هنری آشنا کرده و خود نیز آشنایی لازم با این مباحث داشته باشند.

کتاب هنر دهم مشتمل بر چهار پودمان است. نخستین پودمان به مفاهیم اساسی و بنیادین زیباشناختی و مطالعه مفهوم زیبایی و هنر می‌پردازد. در این پودمان تعاریف کلی در مورد زیبایی و هنر ارائه می‌شود. در پودمان دوم، دانش‌آموز باید با عوامل مؤثر در بارور شدن خلاقیت هنری آشنا شود و مهارت‌های لازم برای خلق یک اثر هنری را بیاموزد و در این امر راه‌حل‌های جدیدی پیدا کند و از خطر کردن هراسی نداشته باشد و پس از تولید کار

در سال ۱۳۹۵ کتاب هنر دهم با به عرصه کتب درسی دوره متوسطه دوم نهاد. در این کتاب مباحثی مشابه آنچه در دوره متوسطه اول آورده شده است و از دانش‌آموزان انتظار کار عملی یا انجام پروژه‌های عملی دارد کمتر دیده می‌شود. بیشتر مطالب کتاب نظری است. در اثنای این مطالب نظری انتظاراتی که از دانش‌آموزان به‌عنوان اهداف کلی درس می‌رود، از حیطة دانش و فهم فراتر رفته و در حیطة تجزیه و تحلیل و نقد و بررسی است. اطلاعات فراگیرنده باید از مرحله درک و فهم هنری بالاتر باشد تا بتواند قدرت نقد داشته باشد، که نیازمند آگاهی از تمام زوایای یک بحث می‌باشد، و این امر محقق نخواهد شد مگر با بودن اطلاعات کافی در مورد یک موضوع هنری و تجربه دانش‌آموزان در مباحث

هنری اولیه، آن را بازبینی و اصلاح و سپس ارائه کند و در معرض مشاهده و قضاوت دیگران قرار دهد.

پودمان سوم به تجزیه و تحلیل آثار هنری و شناخت معیارهای زیبانشناختی بر اساس مؤلفه فضا، صدا و حرکت اختصاص دارد که شالوده اصلی شاخه‌های هنری مختلف را شکل می‌دهد.

در پودمان پایانی، یعنی پودمان چهارم، دانش‌آموزان با مهم‌ترین خصوصیات هویت‌بخش هنر ایرانی - اسلامی و راه‌های حفظ و نگاه‌داری میراث فرهنگی هنری آشنا می‌شوند. در پایان این پودمان، از فراگیرندگان انتظار می‌رود با شناخت شماری از ویژگی‌های فرهنگی و هنری ایران، به نقش آن‌ها در شکل‌دهی هویت خود پی ببرند و با محترم شمردن آن‌ها برای حفظ و ارتقای ارزش‌های فرهنگی تلاش کنند.

کتاب هنر دهم کتابی است کاملاً گسترده از مباحث زیبایی‌شناسی هنری و برای تدریس آن به فراگیرندگان، نیروی متخصص هنری مورد نیاز است که بتواند زمینه را برای ارائه مطالب هنری و هدایت مباحث گروهی در کلاس فراهم آورد و با مطرح کردن پرسش‌های حساب‌شده و مبتنی بر مبانی هنرهای تجسمی، بتواند به اهداف هر بخش برسد. نیروی متخصص هنری در دوره متوسطه دوم برای این منظور کافی نیست و این کاستی حلقه مفقوده موفقیت این درس می‌باشد. این را هم می‌توان با راهکارهای متفاوتی از جمله برگزاری کلاس‌های ضمن خدمت برای همکاران علاقه‌مند به تدریس این درس و استفاده از نیروهای متخصص دوره اول متوسطه جبران کرد. در کتاب هنر پایه دهم دروس اختیاری و از جمله درس سواد رسانه و درس کارآفرینی به چشم می‌خورد. در زمستان ۹۴ وقتی درس هنر را در فهرست دروس دوره متوسطه دوم دیدم، خیلی خوشحال شدم و وجود آن را میان درس‌های شاخه نظری متوسطه دوم به فال نیک گرفتم. این درس یکی از سه درس انتخابی است که در پایه دهم و یازدهم ارائه می‌شود و دانش‌آموزان باید یکی از آن‌ها را در پایه دهم و دیگری را در پایه یازدهم بگذرانند، البته به صورت اختیاری،

اما در سال قبل و امسال ما شاهد اتفاق خوبی برای این درس نوظهور نبودیم. سال گذشته در اکثر مناطق آموزش و پرورش کشور درس سواد رسانه و امسال نیز گویا در اکثر مناطق آموزش و پرورش درس کارآفرینی ارائه شده است. البته این امر یعنی ارائه نشدن درس هنر می‌تواند عواقبی داشته باشد؛ از جمله کمبود زیرساخت‌ها که یکی از آن‌ها نیروی متخصص می‌باشد که مسئولین را جهت ارائه درس در مدارس با تردید روبه‌رو می‌سازد. عامل دومی که در ارائه این درس تأثیر بسزایی دارد، توجه نبودن دانش‌آموزان نسبت به این سه درس اختیاری و مخصوصاً درس هنر، و تأثیرات آن بر روند نگرش کلی آن‌هاست از دیگر چالش‌هایی که درس‌های اختیاری دوره دوم متوسطه از جمله درس هنر با آن‌ها روبه‌رو است، مقوله گذراندن آن و هماهنگی در ارائه مناطق مختلف آموزش و پرورش است؛ به طوری که چنانچه دانش‌آموزی بر فرض درس هنر را در مدرسه‌اش انتخاب کرده و در حال گذراندن آن باشد و همین دانش‌آموز به هر علتی از آن مدرسه یا ناحیه آموزش و پرورش و یا شهر، انتقالی بگیرد و به ناحیه یا شهر دیگری منتقل شود، با اماواگرهایی روبه‌روست که عباراتند از اینکه: آیا در مدرسه مقصد همان درس انتخابی‌ای که ایشان در مدرسه مبدأ گذرانده است، ارائه می‌شود یا درس انتخابی ارائه شده در مدرسه مقصد متفاوت است و یا اینکه فراگیرنده در شروع سال آموزشی جدید به منطقه یا شهر دیگر منتقل شده است اما درسی که در پایه دهم به عنوان درس انتخابی گذرانده، در مدرسه مقصد ارائه نمی‌شود.

در پایان، تأکید بر این نکته را لازم می‌دانم که بهترین چیزی که برای اهل هنر انتظار می‌رفت حضور درس هنر در دوره دوم متوسطه بود که اتفاق افتاده و این نویدی خوب در نگرش جامعه به درس هنر است. امیدوارم با رفع مشکلات اجرایی، شاهد اتفاقات خوبی برای این درس باشیم.